

SPRAWOZDANIE

z realizacji w 2015 roku zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań

Zagadnienia związane ze wspieraniem rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.). Wspieranie rodziny to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Art. 176 przedmiotowej ustawy wskazuje, że do zadań własnych gminy w tym zakresie należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
 - b. kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wsparcia rodziny.
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Pracę z rodziną organizuje gmina. Zadanie to zostało powierzone do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Złotoryi na mocy uchwały Rady Miejskiej w Złotoryi Nr 007.XX.112.2012 z dnia 29 czerwca 2012r. w sprawie zmian w statucie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Złotoryi.

Praca z rodziną to w szczególności:

- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne;
- terapie i mediacje;
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne;
- pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Do prowadzenia działań w zakresie **wsparcia rodziny** Burmistrz upoważnił Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Złotoryi. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych winno być zapewnione wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. podnoszeniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. pomocy w integracji rodziny;
6. przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, za jej zgodą i aktywnym udziałem. Ustawa zakłada, iż rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- placówek wsparcia dziennego;
- rodzin wspierających, które przy współpracy asystenta rodziny świadczą pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy też kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej jest powołany Zespół ds. Asysty Rodzinnej składający się ze specjalisty pracy z rodziną i pracownika socjalnego obsługującego dany rejon opiekuńczy. W skład Zespołu mogą wchodzić także asystenci rodziny i inni specjaliści, których wiedza jest niezbędna do pracy z rodziną. Do zadań Zespołu należy udzielanie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcia w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uchwałą Rady Miejskiej w Złotoryi Nr 0007.XXXVIII.225.2014 z dnia 26 marca 2014r. został przyjęty **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Złotoryja na lata 2014-2016**.

Odbiorcami programu są rodziny z dziećmi przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Podmiotami uczestniczącymi w realizacji programu są instytucje i organizacje, które realizują działania na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi
2. Urząd Miejski w Złotoryi
3. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złotoryi
4. Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych i Ofiar Przemocy
5. Zespół Interdyscyplinarny
6. Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno- Pedagogicznego w Złotoryi
7. Placówki oświatowe (szkoły, placówki przedszkolne, żłobek z grupami przedszkolnymi, biblioteki)
8. Świetlica Terapeutyczna działająca w strukturze Złotoryjskiego Ośrodka Kultury i Rekreacji w Złotoryi
9. Sąd Rejonowy w Złotoryi – III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
10. Komenda Powiatowej Policji w Złotoryi
11. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotoryi
12. Powiatowy Urząd Pracy w Złotoryi
13. Placówki ochrony zdrowia
14. Organizacje pozarządowe, kościoły, związki, kluby itp.
15. Instytucjonalna i rodzinna piecza zastępcza.

Cel główny Programu to:

Wypracowanie systemu kompleksowego wsparcia dla rodzin z terenu miasta Złotoryja przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Dążąc do osiągnięcia celu głównego równolegle wdrażane są cele szczegółowe:

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

W/w cel realizowany jest poprzez zadania:

- zapewnienie pomocy finansowej, usługowej i w miarę możliwości rzeczowej;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny.

W/w cel realizowany jest poprzez zadania:

- zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych;
- świadczenie pracy socjalnej;
- zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz informowanie o miejscach pomocy;
- zagospodarowanie czasu wolnego poprzez działalność m.in. oświatową, kulturalną, sportową, rekreacyjną, rozwijającą zdolności dzieci i młodzieży.

3. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

W/w cel realizowany jest poprzez zadanie:

- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz dziecka i rodziny.

Monitoring wdrażania Programu prowadzony jest na bieżąco równolegle z realizacją poszczególnych zadań służących osiągnięciu założonych celów.

W związku z tym niniejsze sprawozdanie przedstawia realizację zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w 2015 roku, a także analizę materiałów sprawozdawczych i mierzalnych wskaźników Programu, które umożliwią jego ocenę za rok ubiegły.

Realizacja celu 1:

Zapewnienie pomocy finansowej, usługowej i w miarę możliwości rzeczowej

W roku 2015r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi w oparciu o ustawę o pomocy społecznej udzielił wsparcia 603 rodzinom.

Dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą społeczną:

lp	Rok	2013	2014	2015
1	Liczba rodzin ogółem	605	631	603
	w tym liczba rodzin z dziećmi ogółem	168	187	170
	w tym: liczba dzieci w tych rodzinach	b/d	315	335
2	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ogółem)	83	85	78
	w tym rodziny niepełne	70	59	64
	liczba dzieci w rodzinach niepełnych	b/d	83	126
	w tym rodziny wielodzietne	33	26	38
	liczba dzieci w rodzinach wielodzietnych	b/d	84	141

Źródło: dane własne MOPS w Złotoryi za lata 2013, 2014, 2015

Udział procentowy rodzin z dziećmi wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej nieznacznie spada. W 2014r. wskaźnik ten wynosił 29,64% , natomiast w 2015r. – 28,19 %. W 2015r. stosunku do roku 2014r. wzrosła liczba rodzin niepełnych (wzrost o 5 rodzin).

Ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego pomoc otrzymało 78 rodzin, co wskazuje na to, iż problem ten dotyczy niemal 45,88 % rodzin z dziećmi objętych świadczeniami pomocy społecznej. W stosunku do roku 2014r. nastąpił spadek o 7 rodzin.

Ośrodek udzielał pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych (zasiłki celowe i okresowe) i niepieniężnych (np. dożywianie dzieci w szkołach, praca socjalna, terapia).

Pracownicy socjalni świadczyli pracę socjalną na potrzeby 105 rodzin, w których wychowywało się 232 dzieci.

Dożywianie

W ramach realizacji wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”, którego celem jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych w zakresie dożywiania oraz zapewnieniu posiłku osobom jego pozbawionym, wsparciem objęto także dzieci.

Na dożywianie dzieci poniesiono koszty w wys. 91.278 zł. Programem objęto 168 dzieci z terenu naszego miasta :

1. 49 dzieci do 7 roku życia:

- a) w przedszkolach i żłobkach – 35 dzieci, w tym:
 - w Przedszkolu Nr 1 – 16 dzieci;
 - w Przedszkolu Nr 2 - 1 dzieci;
 - w Żłobku Miejskim z Grupami Przedszkolnymi – 2 dzieci;
 - w Przedszkolu „Michałek” – 16 dzieci;
 - b) w szkołach - 10 dzieci, w tym:
 - ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Złotoryi – 7 uczniów
 - ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Złotoryi - 3 uczniów
- łącznie 45 dzieci otrzymało 5.661 posiłków tj. pełnych obiadów.
- c) w Klubie „EMAUS” 4 dzieci – otrzymało 517 posiłków tj. jedno danie gorące.

łącznie 49 dzieci do 7 roku życia otrzymało 6.178 posiłków na kwotę 25.790 zł. Średnia kwota posiłku wyniosła 4,17 zł.

2. 119 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, w tym:

- ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Złotoryi – 75 uczniów
- ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Złotoryi, - 16 uczniów
- ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Złotoryi – 14 uczniów
- z Gimnazjum w Złotoryi – 10 uczniów
- z Gimnazjum Dwujęzycznego w Złotoryi – 2 uczniów.
- 2 uczniów odbywających naukę poza Złotoryją (Lwówek Śląski, Świdnica).

łącznie 119 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej otrzymało 13.990 posiłków tj. pełen obiad na łączną kwotę 65.488 zł. Średnia kwota posiłku wyniosła 4,68 zł.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

Świadczeniami rodzinnymi są:

1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;

- samotnego wychowywania dziecka;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;

2) Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;

3) Świadczenia opiekuńcze:

- zasiłek pielęgnacyjny;
- świadczenia pielęgnacyjne;
- specjalny zasiłek opiekuńczy.

W roku 2015 świadczenia rodzinne wypłacono dla 643 rodzin. Liczba wypłaconych świadczeń rodzinnych w roku 2015 wyniosła 13.211 na kwotę 2.076.257,40 zł (wzrost o kwotę 47 020,60 zł w stosunku do roku 2014).

W roku 2015 liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wyniosła 2.148 na kwotę 731 670,68 zł (spadek o kwotę 9 013,55 zł).

Liczba osób uprawnionych (dzieci) do świadczeń z funduszu alimentacyjnego - 215 (mniej o 1 dziecko w stosunku do roku 2014).

Pomoc materialna o charakterze socjalnym

Dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Złotoryja, których miesięczny dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego ustalanego na podstawie ustawy o pomocy społecznej (I-IX.2015r. – 456 zł/osobę i X-XII.2015r. – 514 zł/osobę) przyznawana była pomoc materialna o charakterze socjalnym. Realizatorem tej formy wsparcia był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotoryi.

W roku 2015 rozpatrywane były wnioski o przyznanie stypendium w roku szkolnym 2014/2015 (I-VI.2015r.) i 2015/2016 (IX-XII.2015r.), które zgodnie z regulaminem wykorzystywane były na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym, m.in. na:

- podręczniki do nauki, encyklopedie, słowniki, książki pomocnicze w realizacji procesu dydaktycznego;
- pomoce naukowe niezbędne w procesie edukacyjnym na kierunku wybranym przez ucznia, słuchacza, wychowanka;
- zakup stroju i obuwia sportowego.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby przyznanych stypendiów ze wskazaniem szkół, do których uczęszczają dzieci i młodzież korzystająca z tej formy wsparcia:

Lp	Nazwa szkoły	Liczba uczniów którzy otrzymali stypendium szkolne I-VI 2015	Liczba uczniów którzy otrzymali stypendium szkolne IX-XII 2015
1	SP 1 w Złotoryi	31	29
2	LO w Złotoryi	4	2
3	Zespół Szkół Ogólnokształcących w Legnicy	0	1
4	SOSZW w Złotoryi	6	5
5	ZSzZ w Złotoryi	5	4
6	Gimnazjum w Złotoryi	11	11
7	SP w Rokitnicy	1	0
8	SP 3 w Złotoryi	8	5
9	Technikum przy ZSzZ w Złotoryi	4	4
10	Gimnazjum Dwujęzyczne w Złotoryi	2	2
11	Gimnazjum w Rokitnicy	1	0
12	Zespół Placówek Edukacyjno - Wychowawczych w Lwówku Śląskim	1	1
łącznie		74	64

Stypendia szkolne finansowane były z dwóch źródeł:

- dotacji na dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym	w wysokości	43 920,95 zł
- środki własne gminy (20%)	<u>w wysokości</u>	<u>10 980,24 zł</u>
	łącznie	54 901,19 zł

Zmniejsza się liczba uczniów, którzy korzystają ze stypendium szkolnego. W stosunku do 2014r. (średnio 91 uczniów) w okresie sprawozdawczym (średnio 69 uczniów) nastąpił spadek liczby uczniów, którzy otrzymali stypendium szkolne. Tym samym zmniejszyła się wysokość wydatkowanych środków. W 2014r. była to kwota 72 028,99 zł (w 2015r. spadek o 17 127,80 zł).

Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki szkolne, w tym w formie wyprawki szkolnej

W 2015 r. kontynuowany był Rządowy program pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”, w ramach którego pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników otrzymali uczniowie rozpoczynający naukę w roku szkolnym 2015/2016.

Z danych wskazanych przez złotoryjskie szkoły (SP 1, SP 3, ZSzZ, SOSZW, Gimnazjum, ZSzO) wynika, że 43 uczniów z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze skorzystały z tej formy wsparcia. W tym 1 uczeń niepełnosprawny z Gimnazjum w Złotoryi. Dla porównania w 2014r. wyprawki szkolne otrzymało 37 uczniów.

Ponadto dla osób uprawnionych do świadczeń rodzinnych zostało wypłaconych 359 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na kwotę 35 900 zł (tj. jednorazowo po 100 zł na 1 dziecko).

Rządowy Program Karta Dużej Rodziny

W Ośrodku w 2015 r. wydawano Ogólnopolskie Karty Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z trójką dzieci, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka. Rodzicom karta wydawana jest dożywotnio, dzieciom, do ukończenia 18 lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki. Osoby niepełnosprawne otrzymają kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest bezpłatnie i bez względu na dochód. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturowej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta jest przyznawana na wniosek członka rodziny wielodzietnej. Do 31 grudnia 2015 r. przyznaliśmy 121 Kart Dużej Rodziny dla 24 rodzin wielodzietnych (w tym 8 rodzin objętych pomocą społeczną tut. Ośrodka).

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Piecza zastępcza

Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jest sprawowana w formie:

1. rodzinnej: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka;
2. instytucjonalnej: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Pieczę zastępczą organizuje powiat.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, na opiekę i wychowanie dziecka lub na utrzymanie dziecka, w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W roku 2015 na pieczę zastępczą poniesiono wydatki w łącznej wysokości 123 012,73 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe dotyczące pieczy zastępczej finansowanej ze środków Gminy

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2014r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2014 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2015r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2015 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)
Rodzina zastępcza spokrewniona	6	5	10	11
Rodzina zastępcza niezawodowa	0	0	5	2
Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2014r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2014 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)	Liczba dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność w 2015r. (narastająco)	Stan na 31.XII.2015 (l. dzieci, za które gmina ponosiła odpłatność)
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	13	8	12	11
łącznie	19	13	27	24

Według stanu na dzień 31.XII.2015r. ponosiliśmy odpłatność za pobyt 24 dzieci w pieczy zastępczej, tj. o 11 dzieci więcej niż w roku 2014. Zaznaczyć należy, że wśród tych 11 dzieci 5 trafiło do pieczy jeszcze w 2014r. , natomiast rozliczenie finansowe nastąpiło w roku sprawozdawczym.

Wysokość miesięcznej odpłatności za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej ustalana jest dla każdej placówki przez organ prowadzący i ogłaszana w wojewódzkim dzienniku urzędowym, w terminie do 31 marca każdego roku.

W 2015r. dzieci z terenu miasta Złotoryja, za które gmina ponosiła odpłatność umieszczone były w 3 różnych placówkach.

lp.	Nazwa placówki	Pełna odpłatność wg stanu na 31.XII 2015r.	Liczba dzieci
1	Domu Dziecka „Sobieradzki” w Wojcieszowie	3 997,34 zł	4
2	Domu Dziecka w Wilkowie ul. Kochanowskiego 3	3 081,82 zł	2
3	Domu Dziecka w Wilkowie ul. Kochanowskiego 4	3 081,82 zł	5
łącznie liczba dzieci			11

Według stanu na 31.XII.2015r. gmina ponosiła wydatki za pobyt 11 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (10% odpłatności za 2 dzieci, 30% odpłatności za 7 dzieci, 50% odpłatności za 2 dzieci).

łącznie za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2015r. wydatkowano kwotę 100 967,39 zł. W roku 2014 była to kwota 53 642,40 zł – nastąpił wzrost o 188,22 %.

Wysokość świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnych formach pieczy zastępczej reguluje ustawa i określa, że jest to kwota nie niższa niż:

- 660 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 1000 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Łącznie na rodzinną pieczę zastępczą w 2015r. wydatkowano kwotę 22 045,34 zł.

W 2014r. była to kwota 10 360,47 zł – nastąpił wzrost o 212,78%.

Przewidujemy znaczny wzrost wydatków w zakresie odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, ponieważ przedłużający się pobyt dzieci w placówce czy też rodzinie zastępczej prowadzi do zwiększenia nakładów finansowych gminy na ten cel.

Realizacja celu 2:

Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Zapewnienie pomocy asystenta rodziny

W 2015r. po raz trzeci aplikowano o środki finansowe na zatrudnienie asystenta rodziny w ramach „ Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015”. Została pozyskana dotacja celowa w wysokości 32.500zł, którą przeznaczono na dofinansowanie kosztów zatrudnienia dwóch asystentów rodziny w roku 2015. Asystenci rodziny finansowani byli z tego programu od 01.01.2015r do 31.12.2015r i od 01.07.2015r do 31.12.2015r w wymiarze pełnego etatu, w systemie zadaniowego czasu pracy.

Wydatki na zatrudnienie asystenta rodziny pokrywane były z dwóch źródeł:

- dotacji otrzymanej w ramach programu – w wysokości 32 445,91 zł (69,80%);
- środków własnych gminy – w wysokości 14 042,19 zł (30,20%).

Łącznie na wynagrodzenia wydatkowano 46 488,10zł. Ponadto poniesiono koszty na:

- badania lekarskie - 63,00 zł
- odpis na ZFŚS - 1 640,90 zł
- podróże służbowe - 40,00 zł
- szkolenie asystenta rodzinny - 319,00 zł.

W 2015r. asystent uczestniczył w szkoleniu dla asystentów rodziny. Ponadto merytorycznie wspierany był przez pracowników socjalnych tut. Ośrodka, którzy współuczestniczą również w tworzeniu planu pracy z rodziną.

Pomoc świadczona przez asystenta rodziny jest prowadzona za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem własnych możliwości tej rodziny oraz wsparcia zewnętrznego. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy – na mocy postanowienia sądu rodzinnego – rodzinie przydzielony zostaje asystent rodziny jako bezwzględnie konieczna metoda wsparcia jej funkcjonowania. W roku ubiegłym z Sądu Rejonowego w Złotoryi – Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wpłynęła 1 informacja o rodzinie, na którą nałożono obowiązek pracy z asystentem. Rodzina ta współpracuje z asystentem rodziny do chwili obecnej.

W 2015r. asystenci rodziny zostali przydzieleni 20 rodzinom, w których było łącznie 52 dzieci, w tym 6 przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W wyniku współpracy asystenta rodziny jedna z rodzin poczyniła starania w celu powrotu 6 dzieci umieszczonych w domu dziecka do domu rodzinnego. W styczniu 2016r. odbyła się sprawa sądowa w tut. Sądzie Rejonowym, na której postanowiono o powrocie dzieci do domu rodzinnego. Rodziny objęte asystą borykały się z trudnościami i deficytami, których nie były w stanie samodzielnie pokonać. Dominującym problemem występującym we wszystkich rodzinach była niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, której towarzyszyły również inne problemy mające wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj: bezrobocie, ubóstwo, przemoc, niepełnosprawność, konflikty w rodzinie, nadużywanie alkoholu, konflikty z prawem, niezaradność życiowa. W przypadku 10 rodzin prowadzona była procedura Niebieskie Karty. W rodzinach tych było 20 dzieci.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych asystenturą w 2015 roku:

Rodziny objęte asystenturą, w tym:	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
	20	52
Rodziny korzystające z pomocy społecznej	15	40
Rodziny w sytuacjach kryzysowych (np. przemoc w rodzinie, uzależnienia)	10	20
Rodziny objęte dozorem kuratora	17	49
Rodziny niepełne	9	21
Rodziny wielodzietne	7	33
Rodziny z dziećmi w wieku 0-5 lat	10	30
Rodziny z dziećmi w wieku 6-9 lat	11	34
Rodziny zmagające się z trudnościami wychowania dzieci w okresie dojrzewania tj. w wieku 10-18 lat	12	39

Rodziny objęte asystenturą kumulują w sobie różnego rodzaju problemy, dlatego tak ważnym jest wspieranie ich w osiągnięciu podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej wychowywanie dzieci.

Głównym zadaniem asystentów rodziny jest udzielanie wszechstronnej pomocy rodzinie oraz podejmowanie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Jest to proces długofalowy wymagający zaangażowania obu stron. Z naszych obserwacji wynika, że asystentura w dłuższym okresie daje duże możliwości poprawy funkcjonowania rodziny dysfunkcyjnej.

Asystenci rodziny pracowali w systemie zadaniowego czasu pracy, czyli elastycznym i nienormowanym, byli mobilni i dyspozycyjni, co ułatwiało im dostosowanie powierzonych im zadań do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Praca asystentów rodziny świadczona była w miejscu zamieszkania rodziny lub innym miejscu przez nią wskazanym.

Asystenci rodziny wykonując swoje obowiązki współpracowali z tut. pracownikami socjalnymi,

specjalistą pracy z rodziną, Zespołem Interdyscyplinarnym, pedagogami szkolnymi, wychowawcami, pracownikami służb medycznych, Policją, kuratorami sądowymi, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, wychowawcami Świetlicy Terapeutycznej, Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi.

Asystenci indywidualnie z każdą z rodzin opracowali i realizowali plan pracy. Podejmowali wszelkiego rodzaju działania naprawcze w rodzinach, udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi, edukowali w zakresie prawidłowego sprawowania opieki i stosowania metod wychowawczych, edukowali w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i motywowali osoby pijące do udziału w terapii i utrzymywania abstynencji. Udzielali wsparcia dzieciom np.: pomagając w lekcjach, motywując do edukacji, sprawdzając ich postępy w nauce, poprzez kierowanie rodziców, aby ci zapisali swoje dzieci na zajęcia dodatkowe w szkole i/lub Świetlicy Terapeutycznej, na badania bądź terapie w POPDiPPP. Wspierali aktywność społeczną i zawodową rodzin, motywowali do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i podejmowania pracy. W ramach asystentury rodziny podnosiły umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych, uczyły się prawidłowej komunikacji w rodzinie i najbliższym środowisku, budowały w sobie świadomość roli rodzica.

Zaobserwowano poprawę funkcjonowania rodzin w różnych aspektach życia codziennego w szczególności prowadzeniu gospodarstwa domowego, zarządzania budżetem domowym, dbaniu o ład i higienę w miejscu zamieszkania, prawidłowego odżywiania. Nastąpiła poprawa w zakresie wywiązywania się poszczególnych członków rodziny z nałożonych obowiązków, zacieśniły się więzi rodzinne, wzrosła umiejętność właściwych reakcji rodziców na potrzeby dzieci, poprawie uległ stan bezpieczeństwa dzieci w tych rodzinach. Rodzice otrzymali wsparcie emocjonalne, wiedzę, że nie zostali pozostawieni sami sobie i w każdej sytuacji mogą liczyć na wsparcie asystentów. Wzrosło też zaufanie rodzin do osoby asystenta rodziny i skuteczności różnych form pomocy instytucjonalnej i pozamaterialnej.

Rodziny wspierające

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może, przy współpracy asystenta, zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca jest to rodzina z bezpośredniego otoczenia dziecka, czyli np. sąsiedzi czy rodzina zaprzyjaźniona. W roku sprawozdawczym rozważano możliwości powołania rodzin wspierających oraz pozyskiwanie osób do pełnienia tej funkcji. Należy dodać, że także ta forma wsparcia wymaga nakładu finansowego gminy. Z naszych informacji wynika, że w otoczeniu rodzin objętych asystenturą nie ma takich osób/rodzin, które swoją postawą i sposobem funkcjonowania gwarantowałyby właściwe wywiązywanie się z zadań założonych przez ustawodawcę.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze przez placówki oświatowe

Wśród instytucji wiodącą rolę w rozwoju dzieci i młodzieży odgrywa szkoła. Szczególnie aktywną działalnością edukacyjno – wychowawczą szkoły obejmują rodziny i uczniów z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

W 2015r. w szkołach zdiagnozowano **102 rodziny** przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w których było **140 uczniów** realizujących obowiązek szkolny. Z danych liczbowych wynika, że liczba tych rodzin wzrosła w stosunku do roku 2014 o 13 rodzin.

W sytuacjach tego wymagających, szkoły kierowały lub sugerowały rodzicom konsultację dzieci w Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej – w 2015r. skierowano 69 dzieci (więcej o 13 dzieci w stosunku do roku poprzedzającego), a także wnioskowały o wgląd w sytuację dziecka do Sądu Rejonowego w Złotorii III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich – w 15 przypadkach (wzrost o 7 przypadków).

Poniżej przedstawione zostały dane liczbowe uzyskane ze szkół dotyczące rodzin, w których zdiagnozowane zostały trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz niektóre z działań wspierających.

Lp	Zakres danych za 2014r.	SP 1	SP 3	Gimnazjum	Zespół Szkół Ogólnokształcących	Zespół Szkół Zawodowych	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy	Razem w 2014	Razem w 2015
1	Liczba rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu f. opiekuńczo-wychowawczych	39	15	11	1	26	10	89	102
	liczba uczniów w tych rodzinach	61	15	15	1	28	20	112	140
2	Liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych uczestniczących w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych (np. terapiach pedagogicznych)	15	4	10	0	---	20	34	49
3	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych korzystających z zajęć socjoterapeutycznych	23	0	4	0	---	20	36	47
4	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych korzystających z zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć wyrównawczych;	32	6	5	0	12	20	55	75
5	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych uczęszczających na kółka zainteresowań	35	1	4	0	14	20	40	74
	Liczba kółek zainteresowań działających w Placówce	29	36	10	0	7	3	65	85
6	liczba zrealizowanych programów np.: profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców i/lub dzieci, u których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	8	3	0	0	6	10	23	27

	liczba dzieci objętych tymi programami	414	3	0	0	26	20	86	463
	liczba rodziców objętych tymi programami	Uczniów z kl. I-VI	3	Pedagogizacja rodziców na godz. wychowawczych	0	Rodzice obecni na zebraniach	12	43	15
7	liczba dzieci z rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych skierowanych do PODNiPPP;	Sugerują konsultacje	8	26	1	23	11	56	69
8	liczba wniosków skierowanych do sądu o wgląd w sytuację dziecka	1	3	3	b/d	7	1	8	15
9	Liczba dzieci, które skorzystały z dofinansowania do zakupu podręczników w ramach rządowego programu pomocy uczniom „Wyprawka szkolna”	8	5	1	1	8	20	37	43
10	Liczba pracowników Placówki uczestniczących w szkoleniach/kursach itp. w zakresie pracy z dzieckiem i/lub rodziną	1	8	0	0	2	16	55	27
11	Liczba pracowników Placówki uczestniczących w kampaniach, seminariach itp. promujących wartość rodziny	1	0	0	0	2	16	22	19

Szkoły wskazują, że zdecydowana większość rodzin dysfunkcyjnych korzysta ze świadczeń MOPS. Nie każdy też przypadek wymaga interwencji pracownika socjalnego, zwłaszcza, że w szkołach zatrudnieni są pedagodzy szkolni, którzy reagują w sytuacjach tego wymagających. Ponadto kadra pedagogiczna w placówkach oświatowych posiada określone, wysokie kwalifikacje, które uprawniają do podejmowania profesjonalnych działań na terenie szkoły.

Najniższą liczbę rodzin i uczniów, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych odnotowano w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Złotorii – 1 przypadek.

Szkoły wskazały też inne działania realizowane na rzecz dzieci i/lub rodzin, w których stwierdzono trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, były to m.in.:

- realizacja programów profilaktycznych;
- monitorowanie oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ;
- ułatwianie kontaktu z placówkami zajmującymi się terapią indywidualną i rodzinną;
- współpraca pomiędzy szkołą a instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
- organizacja i monitorowanie konsultacji psychologicznych na terenie szkoły;
- opieka psychologiczno-pedagogiczna oraz wychowawcza;
- strategie profilaktyczne skierowane do uczniów (informacyjna, edukacyjna, alternatywne, interwencyjne)
- wsparcie materialne, pomoc rzeczowo-finansowa;
- współorganizacja turnusu rehabilitacyjnego, obozu socjoterapeutycznego, półkolonii i tzw. „Zielonej szkoły”;
- udział w projektach dofinansowywanych ze środków UE w ramach EFS ;
- informowanie odpowiednich służb, instytucji, rodziców o nie realizowaniu obowiązku szkolnego przez niepełnoletnich uczniów;

- udział pedagogów szkolnych w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i w Grupach Roboczych;
- współpraca z MOPS, kuratorami, sądem;
- wizyty w domach uczniów.

Zadania opiekuńczo-wychowawcze i dydaktyczne na rzecz najmłodszych dzieci realizowane są przez przedszkola i żłobek z grupami przedszkolnymi. Z placówek tych uzyskujemy na bieżąco informacje o rodzinach wymagających wsparcia, w szczególności w zakresie dożywiania. Rodzice bądź opiekunowie uzyskują fachową wiedzę w ramach pedagogizacji z zakresu: rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka, funkcjonowania w grupie, zdrowego stylu życia. W razie stwierdzonych trudności lub deficytów w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci rodzice informowani są o możliwości korzystania z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Działania Sądu

W sytuacji, gdy dobro dziecka jest zagrożone np. ze względu na występujące patologie, nieudolność wychowawczą rodziców, sytuacje kryzysowe, dziecko jest chronione przez władze publiczne. Wówczas rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub władza ta zostaje im ograniczona. Ostatecznie sąd może postanowić o ustanowieniu dla dziecka pieczy zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia działania Sądu Rejonowego w Złotoryi Wydziału III Rodzinnego i Nieletnich podejmowane w stosunku do rodzin z miasta Złotoryja.

Lp	Działania Sądu	Rok 2014	Rok 2015
1.	liczba rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora sądowego	21	8
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	30	12
2.	liczba rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dziecka/dzieci w pieczy zastępczej	4	6
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	2	9
3.	liczba rodzin, które Sąd pozbawił władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka/dzieci w pieczy zastępczej	---	--
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	---	---
4.	Liczba rodzin, które Sąd zobowiązał do określonych zachowań np. podjęcia leczenia odwykowego, leczenia dziecka, podjęcia współpracy z asystentem rodziny	---	1
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	---	3
5.	liczba rodzin objętych wyłącznie nadzorem kuratora zawodowego	3	18
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	5	28
6.	liczba rodzin objętych nadzorem kuratora społecznego	18	35
	w tym liczba dzieci w tych rodzinach	25	65
7.	Liczba nieletnich objętych nadzorem kuratora	33	37
8.	liczba kuratorów zawodowych obsługujących miasto Złotoryja	2	3
9.	liczba kuratorów społecznych obsługujących miasto Złotoryja	8	9

Z powyższych danych wynika, że w roku 2015r. spadła liczba rodzin, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora. W porównaniu z rokiem 2015 zwiększyła się liczba rodzin objętych nadzorem kuratora zawodowego i kuratora społecznego. W roku 2014r. Sąd nie zobowiązał żadnej rodziny do określonych zachowań - w roku 2015r była jedna taka rodzina, która otrzymała zalecenie współpracy z asystentem rodziny. Pracownicy socjalni, Zespół Interdyscyplinarny, asystenci rodziny na bieżąco kontaktują się z kuratorami zawodowymi i społecznymi.

Świadczenie pracy socjalnej

Pracownicy socjalni często jako pierwsi „wchodzą” w środowisko rodzinne. Obok przeprowadzania wywiadów środowiskowych niezbędnych do udzielenia pomocy materialnej podejmują różnego rodzaju działania socjalne, informacyjne, zaradcze, pomocnicze, wspierające, motywujące do określonej aktywności. Podejmują różnego rodzaju działania mające na celu umocnienie więzi rodzinnych, motywują rodziny do wspólnego spędzania czasu wolnego. Wskazują na konieczność aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym rodzin, korzystania z dóbr i usług społecznych, poprzez co niwelowane są skutki zagrożenia wykluczeniem społecznym, a także możliwość uzyskania wsparcia ze środowiska lokalnego.

Przyczyny podejmowania działań ingerujących w życie rodziny są różne. Najczęściej powodem jest zespół patologicznych zachowań uzewnętrzniający się zaniedbywaniem opieki nad dziećmi, nadużywaniem alkoholu, stosowaniem przemocy wobec domowników, rażącymi zaniedbaniami w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Niekiedy przyczyną jest niezaradność życiowa będąca następstwem braku przygotowania do życia w rodzinie, choroba lub niepełnosprawność ograniczająca funkcjonowanie w środowisku. Pracownicy socjalni w rodzinach tego wymagających prowadzą działania profilaktyczne w zakresie zdrowego stylu życia a także profilaktykę uzależnień i przeciwdziałania zachowaniom patologicznym, w szczególności uzależnieniom i przemocy.

Rodziny z dziećmi zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej są stale monitorowane przez pracowników socjalnych. W ramach świadczenia pracy socjalnej dokonywali oni analizy sytuacji rodzinnej i w sytuacjach tego wymagających wnioskowali do Dyrektora Ośrodka o przydzielenie asystenta rodziny. Pracownicy socjalni spotykali się także z takimi przypadkami, że pomimo tego iż wskazywali na pozytywne efekty asystentury rodziny, w szczególności w rodzinach wielodzietnych rodziny, nie wyrażały zgody na współpracę z asystentem. W takich przypadkach pracownicy socjalni w ramach świadczenia pracy socjalnej udzielali tym rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych, udzielali wsparcia emocjonalnego i umacniali zasoby tkwiące w rodzinie. W 2015r. pracownicy socjalni skierowali do Dyrektora Ośrodka 20 wniosków o przydzielenie asystenta rodziny dla rodzin szczególnie tego wymagających.

Z Ośrodka skierowano 4 wnioski do Sądu o wgląd w sytuację dziecka i wzmożony nadzór nad rodziną.

Zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz informowanie o miejscach pomocy

Przemoc w rodzinie

Poważnym problemem społecznym jest przemoc w rodzinie. W celu przeciwdziałaniu temu zjawisku swoją działalność prowadzi Zespół Interdyscyplinarny. Z danych liczbowych wynika, że w 2015r. prowadzona była procedura Niebieskie Karty w 32 rodzinach z dziećmi. W rodzinach tych było 54 dzieci. W ramach swojej działalności Zespół Interdyscyplinarny skierował 3 wnioski o wgląd w sytuację dziecka do Sądu Rejonowego w Złotoryi III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotoryi systematycznie udzielana jest pomoc w zakresie specjalistycznego poradnictwa.

W 2015r. realizowane było zadanie pn. **„Pomoc terapeutyczna dla osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz ofiar przemocy w rodzinie”**.

Z pomocy terapeutycznej skorzystały 28 osoby wychowujące łącznie 51 dzieci. Formy udzielanej pomocy terapeutycznej to:

- rozmowy konsultacyjno–wspierające;
- rozmowy terapeutyczne;
- terapia rodzinna.

Na spotkania zgłaszały się najczęściej kobiety doświadczające w szerokim znaczeniu przemocy domowej w powiązaniu z uzależnieniami w rodzinie. Wsparcie terapeutyczne uzyskały także osoby mające problemy emocjonalne spowodowane rozpadem związku, osoby z różnego rodzaju lękami oraz myślami samobójczymi, czy już po próbie samobójczej. Pomoc terapeutyczną uzyskali również rodzice mający trudności w pełnieniu swoich ról w zapewnieniu dzieciom opieki dostosowanej do ich wieku i aktualnych potrzeb.

Udzielano wsparcia i pomocy w zakresie:

- udzielania podstawowych informacji o mechanizmach przemocy i strategiach zapobiegania przemocy w rodzinie;
- informowania i pogłębiania wiedzy o różnych źródłach i formach pomocy i sposobach skutecznych działań w sytuacjach trudnych;
- zwiększenia świadomości praw osobistych;
- informacji o procedurach prawnych i instytucjach, do których osoba pokrzywdzona może się zwrócić o pomoc;
- wzmocnienia nadziei na skuteczne rozwiązanie problemów;
- zmniejszenia poczucia osamotnienia i niezrozumienia;
- minimalizowania napięcia emocjonalnego w związku ze skomplikowaną sytuacją życiową i zdrowotną;
- informowania o konieczności podjęcia leczenia w poradni zdrowia psychicznego przez osoby w stanach znacznego obniżenia nastroju i zaburzeniach nerwicowych;
- informacji na temat szkodliwości alkoholu i narkotyków oraz mechanizmów uzależnień i możliwościach leczenia;

- motywowania do podjęcia leczenia osób, wobec których zachodziło uzasadnione podejrzenie istnienia choroby alkoholowej;
- poznania sposobów postępowania w dysfunkcji współuzależnienia w rodzinach z problemem alkoholowym;
- poznania sposobów radzenia sobie ze stresem, ze złością;
- bogacenia wiedzy o potrzebach emocjonalnych dzieci i właściwych postawach rodzicielskich w zapobieganiu zaniedbywania i niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży.

W 2015r. swoją działalność kontynuowała **grupa wsparcia dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie** o charakterze informacyjno-edukacyjnym. W spotkaniach grupy uczestniczyło 11 matek z rodzin dysfunkcyjnych, w których wychowywało się 24 dzieci.

Program grupy wsparcia obejmował:

- fakty i mity dotyczące picia,
- fazy uzależnienia,
- objawy choroby alkoholowej – skutki picia,
- wpływ alkoholu na rodzinę,
- leczenie choroby alkoholowej – czynniki wspierające i przeszkadzające, miejsce leczenia,
- współuzależnieni – ich potrzeby, ich błędne działania, ich postanowienia stosunku do siebie i dzieci, etapy zdrowienia,
- dzieci w rodzinie alkoholowej,
- rodzina z problemem przemocy.

Pomoc terapeutyczna i spotkania grupy odbywały się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Złotoryi. Podczas spotkań edukowano i przekazywano informacje m.in. na temat radzenia sobie w sytuacjach trudnych, kryzysowych. Motywowano kobiety do podejmowania działań prowadzących do przerwania przemocy w rodzinie, odzyskiwania kontroli nad własnym życiem i podejmowania prawidłowych ról społecznych w rodzinie, kierowano do lokalnych placówek pomocowych. Podczas spotkań grupy kobiety udzielały sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego, wymieniały się doświadczeniami i użytecznymi informacjami. Udział w grupie dał jej uczestniczkom możliwość wyjścia z izolacji oraz spojrzenia na problem przemocy lub/i współuzależnienia z różnych perspektyw. Spotkania odbywały się w bezpiecznej i gwarantującej anonimowość atmosferze.

Na terenie naszego miasta działa Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno - Pedagogicznego w Złotoryi przy ul. Szkolnej 1, w strukturach którego funkcjonuje **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**. Z usług tego Ośrodka mogą korzystać również rodziny z miasta Złotoryja.

Ponadto w każdej ze złotoryjskich szkół zatrudniony jest pedagog szkolny, który wspiera zarówno rodziców jak i uczniów w rozwiązywaniu ich trudności. Jest również możliwość rozmowy z psychologiem, który w szkołach był raz w miesiącu.

Zagospodarowanie czasu wolnego (dzieci i młodzieży) poprzez działalność m.in. oświatową, kulturalną, sportową, rekreacyjną, rozwijającą zdolności dzieci i młodzieży

Na terenie Złotoryi realizowane są działania mające na celu zagospodarowania czasu wolnego poprzez aktywność m.in. oświatową, kulturalną, sportową, rekreacyjną, rozwijającą zdolności dzieci i młodzieży.

W **Złotoryjskim Ośrodku Kultury i Rekreacji** prowadzone są m.in. zajęcia stałe tzw. sekcje, które są ogólnodostępne i bezpłatne, są to:

1. Sekcja plastyczna – 11 uczestników w 2015r. Zajęcia plastyczne obejmowały wiele różnorodnych technik plastycznych. Metody działania dostosowane były do wieku i możliwości manualnych uczestników, dlatego też sekcja podzielona była na 2 grupy wiekowe (5-10 lat i 11-15 lat). Zajęcia przyczyniały się do zainteresowania plastyką, pobudzały wyobraźnię, rozwijały wrażliwość plastyczną uczestników. Były okazją do przeobrażenia, manipulowania i zmieniania rzeczy. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu.

2. Sekcja modelarska – w 2015r. uczestniczyło w niej 8 chłopców. Pod fachowym okiem instruktora modelarstwa lotniczego kl. I młodzi modelarze kleją modele plastikowe, kartonowe, modele zawodnicze, latawce i balony. Biorą udział w licznych zawodach osiągając wysokie miejsca w klasyfikacjach. Zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu.

3. Sekcja tenisa stołowego URSUS – dzieci i młodzież (w 2015r. – 10 osób) uczestnicząca w zajęciach sekcji nabywają umiejętności gry w tenisa stołowego. W działalność sekcji zaangażowane są także osoby dorosłe. „URSUS” jest organizatorem turniejów okolicznościowych dla dzieci i młodzieży. Zajęcia odbywały się trzy razy w tygodniu.

4. Zespół Tańca Dawnego „Ars Saltandi” – w 2015r. należało do niego 15 dzieci i młodzieży. Spotkania Zespołu odbywały się dwa razy w tygodniu.

Dzieci i młodzież mają możliwość rozwijania swoich pasji i umiejętności poprzez udział w kołach zainteresowań, które funkcjonują w placówkach oświatowych. Z danych przekazanych przez szkoły wynika, że jest ich 85 a uczęszczało do nich 74 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Są to głównie kółka:

- przedmiotowe (polonistyczne, matematyczne, językowe)
- sportowe, rekreacyjno-sportowe
- turystyczno – krajoznawcze / regionalno-turystyczne
- plastyczne
- muzyczne, chór
- taneczne
- wokalne / wokarno-taneczne
- techniczne
- teatralne
- artystyczne
- humanistyczne
- komputerowe / informatyczne
- religijne

- asystentów biblioteki / przyjaciół biblioteki
- wolontariatu
- szachowe
- przyrodnicze.

Letni i zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży

Gmina Miejska Złotoryja wspiera finansowo zadania organizacji pozarządowych a także innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego m.in. w zakresie realizacji działań adresowanych do dzieci i młodzieży w formie sportu i rekreacji, zapewnienia wypoczynku letniego oraz wypoczynku letniego i zimowego połączonych z profilaktyką uzależnień. W ramach współpracy Gminy Miejskiej Złotoryja z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zostały przyznane środki finansowe na organizację wypoczynku dzieci w formie akcji letnich i zimowych 2015r.

- **„Akcją zimową” objęto 125 dzieci**, które miały możliwość uczestniczyć w zimowisku.

Na terenie miasta Złotoryja zorganizowane zostały dwa zimowiska stacjonarne, w ramach których dzieci miały zapewnione różnego rodzaju atrakcje m.in. wyjazd na basen, do teatru, do kina, na lodowisko, na narty, do kręgielni, wyjazd do ZOO itp. Organizatorami byli:

- Komenda Hufca ZHP w Złotoryi – w nieobozowej akcji zimowej uczestniczyło 50 dzieci;
- Złotoryjski Klub Siatkarski „REN-BUT” w Złotoryi - w zimowisku stacjonarnym uczestniczyło 45 dzieci;
- Caritas Diecezji Legnickiej w Legnicy zapewnił 30 złotoryjskim dzieciom wypoczynek w formie ferii wyjazdowych w Lwówku Śląskim.

- **„Akcją letnią” objęto 246 dzieci**, dla których zorganizowano m.in.: obóz żeglarski (4 osoby), stanicę nieobozowej akcji letniej, kolonie, zajęcia sportowe, obóz sportowo-rekreacyjny, nieobozową akcję żeglarską, obóz sportowy tenisa stołowego.

Organizatorami poszczególnych form wypoczynku byli :

1. Złotoryjskie Towarzystwo Akrobatyczne „Aurum”, ul. Kasztanowa 22, 59-500 Złotoryja, Akrobatyczny obóz sportowy w Świdnicy – liczba uczestników 12 osób.
2. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Nowa 6, 50-082 Wrocław, Hufiec Złotoryja, ul. Sienkiewicza 4, 59-500 Złotoryja, Kolonia w Niechorzu, liczba uczestników 45 osób.
3. Klub Żeglarski „REDA” ul. Garbarska 2, 59-500 Złotoryja, „Obóz żeglarski Mazury KNAGA 2015”, . - liczba uczestników 4 osoby.
4. Kaczawski Klubu Siatkarski „REN-BUT” Złotoryja, Plac Sprzymierzeńców 2, 59-500 Złotoryja „Obóz sportowo-rekreacyjny dzieci i młodzieży” - liczba uczestników 35 osób.
5. Stowarzyszenie Nasze RIO, ul. Hoża 4, 59-500 Złotoryja „Półkolonia dla dzieci” – liczba uczestników 150 osób.

Zorganizowano także wypoczynek letni połączony z profilaktyką uzależnień, w którym uczestniczyło 165 dzieci i młodzieży:

Organizatorami poszczególnych form wypoczynku byli :

1. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Nowa 6, 50-082 Wrocław, Hufiec Złotoryja, ul. Sienkiewicza 4, 59-500 Złotoryja, Stanica Nieobozowej Akcji Letniej 2015 - liczba uczestników 50;
2. Caritas Diecezji Legnickiej, ul. Stefana Okrzei 22, 59-220 Legnica, Kolonia Letnia w Ustroniu Morskim – kwota wsparcia – 10.500,00 zł. - liczba uczestników 25;
3. Złotoryjskie Towarzystwo Akrobatyczne „Aurum”, ul. Kasztanowa 22, 59-500 Złotoryja – Obóz sportowo- rekreacyjny dzieci i młodzieży w Rogowie, - liczba uczestników 30;
4. Złotoryjski Klub Sportowy „Górnik” Złotoryja, ul. Sportowa 7, 59-500 Złotoryja, Letni wypoczynek dzieci i młodzieży połączony z profilaktyką uzależnień - liczba uczestników 60.

Akcją letnią objęto łącznie 411 dzieci i młodzieży z miasta Złotoryja.

Ponadto 7 dzieci i młodzieży z mniejszymi szansami z terenu miasta Złotoryja było na koloniach letnich w Pogorzeliczy organizowanych przez kuratorium oświaty.

Sport dzieci i młodzieży, rekreacja

Organizacją imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych, integracyjnych na terenie naszej gminy zajmują się m.in. kluby sportowe, klub żeglarski, towarzystwo akrobatyczne, stowarzyszenia, które swoją działalnością wspierają dzieci i młodzież z miasta Złotoryja. Na swoją działalność 16 z nich otrzymało wsparcie finansowe Gminy Miejskiej Złotoryja. Były to:

1. Klub Żeglarski "Reda" w Złotoryi - "Szkoła Błękitnego Żeglowania" - 10.000 zł
2. "Klub Sportowy Aurum Kobud Złotoryja" - Popularyzacja lekkiej atletyki oraz gry w bilard, szkolenie dzieci utalentowanej, przeprowadzanie szkoleń pn. "Od lekkiej atletyki zaczyna się sport" - 3.400 zł
3. Klub Piłki Halowej "Lider" w Złotoryi - "Zajęcia w zakresie gry w piłkę nożną dla dzieci i młodzieży" - 3.500 zł
4. Stowarzyszenie Sportowo - Rekreacyjne Asklepios przy Spółdzielni Mieszkaniowej "Agat" w Złotoryi - "Współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży z Sekcji Ju Jitsu "Kazan" w Złotoryi" - 6.000 zł
5. Sportowa Akademia Taekwon-do - "Realizacja całorocznego szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży" - 3.000 zł
6. Stowarzyszenie Piłki Ręcznej "Oldboys Górnik Złotoryja" w Złotoryi - "Nauka i doskonalenie gry w piłkę ręczną" - 6.000 zł
7. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy "STS Baszta" w Złotoryi - "Piłka siatkowa i lekkoatletyka" - 3.600 zł

8. Uczniowski Klub Sportowy "Kosynier" przy Gimnazjum w Złotoryi - "Upowszechnianie sportu, propagowanie zdrowego stylu życia, rekreacja dzieci i młodzieży" - 3.600 zł
9. Złotoryjskie Towarzystwo Akrobatyczne "Aurum" w Złotoryi - "Prowadzenie zajęć z akrobatyki sportowej" - 31.000 zł
10. Stowarzyszenie Sportowe "Olaws Złotoryja" - Biegam bo chcę...!!! - 3.000 zł
11. Złotoryjskie Towarzystwo Tenisowe - "Organizacja zajęć w zakresie nauki gry w tenisa ziemnego" - 15.000 zł
12. "Wilkołak" Stowarzyszenie Sportowego Wyciskania Sztangi Leżąc - "Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży złotoryjskiej" - 7.400 zł
13. Fundacja Rozwoju Człowieka "Trood" - "Złotoryja tańczy - realizacja zajęć tanecznych dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Złotoryja" - 3.000 zł
14. Złotoryjski Klub Sportowy "Górnik" Złotoryja - "Organizacja zajęć sportowych oraz udział w lokalnych i ponadlokalnych imprezach sportowych wraz z utrzymaniem bazy sportowej w Mieście Złotoryja" - 50.000 zł
15. Kaczawski Klub Siatkarski "Ren - But" Złotoryja - "Piłka siatkowa na okrągło - szkolenie dzieci i młodzieży" - 24.000 zł
16. Klub Strzelecki "Agat" - "Szkolenie strzeleckie dzieci i młodzieży oraz przygotowanie zawodników do startu w Mistrzostwach Polski wszystkich kategorii" - 7.500 zł

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. W Gminie Miejskiej Złotoryja nie ma placówek wsparcia dziennego działających zgodnie z wymogami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Funkcjonowała natomiast **Świetlica Terapeutyczna** działająca w strukturze organizacyjnej ZOKiR. Placówka obejmowała opieką 31 uczniów ze złotoryjskich szkół podstawowych oraz gimnazjum. W grupie tej były dzieci z rodzin współpracujących z asystentem rodziny. Dzieci do świetlicy przyjmowane są na wniosek dyrektora szkoły oraz za zgodą rodzica lub opiekuna prawnego. Liczba osób objętych działaniami Świetlicy Terapeutycznej wynika z możliwości technicznych pomieszczeń do zajęć.

Praca w świetlicy Terapeutycznej opiera się na funkcjonowaniu sześciu zespołów terapeutycznych, są to:

- 1. Zajęcia świetlicowe** – oddziaływania pedagogiczne miały charakter opiekuńczo-prewencyjny, wychowawczy i stymulujący – reedukacyjny. Zgodnie z potrzebami duży nacisk położony był na przyswojenie elementarnych podstaw w zakresie poznawania i pisania liter, doskonalenie czytania oraz liczenie liczba naturalnych. W codziennej pracy zauważone zostały duże deficyty w tym zakresie. Odbывały się zajęcia typu: plastyczne, techniczne, ruchowe, gry zespołowe, organizowano wieczory czytelnicze, wyjście do kina, zabawy i imprezy okolicznościowe. W 2015r. uczestniczyło w nich 20 osób (w okresie I-VI.2015r.) i 18 osób (w okresie IX-XII.2015r.);
- 2. Zajęcia socjoterapeutyczne oraz indywidualne** kształtujące osobowość, nauka radzenia sobie z emocjami, praca nad poczuciem własnej wartości. Na zajęciach socjoterapeutycznych bloki tematyczne dotyczyły integracji, edukacji, zasad dobrej komunikacji. Łącznie uczestniczyło w nich 8 osób (w okresie I-VI.2015r.) i 8 osób (w okresie IX-XII.2015r.);

- 3. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z matematyki** – ich celem było udzielanie pomocy uczniom mającym trudności z matematyki poprzez pomoc w odrabianiu zadań domowych, nadrabianie zaległości i braków w wiadomościach i umiejętnościach matematycznych oraz przygotowanie uczniów do kolejnych zajęć, kartkówek, sprawdzianów. W zajęciach tych uczestniczyło 19 osób (w okresie I-VI.2015r.) i 18 osób (w okresie IX-XII.2015r.).
- 4. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z matematyki i języka polskiego** – zajęcia miały na celu pomoc w odrabianiu prac domowych i opanowaniu bieżącego materiału z języka polskiego. Uczniowie mogli również uzupełnić braki i zaległości oraz przygotować się do sprawdzianów. Uczniowie analizowali wiersze, omawiali tematy rozprawek, robili ćwiczenia ortograficzne. W trakcie zajęć korzystali ze słowników, encyklopedii i pracowali z tekstami lektur. W zajęciach tych uczestniczyło 19 osób (w okresie I-VI.2015r.) i 18 osób (w okresie IX-XII.2015r.);
- 5. Terapia pedagogiczna** – m.in. zabawy i ćwiczenia rozwijające mowę, bogacące zasób słownictwa, kształtujące pamięć i wyobraźnię, poprawiające estetykę pisma, motywujące do pracy itp. – z której korzystało 7 uczniów (w okresie I-VI.2015r.) i 9 uczniów (w okresie IX-XII.2015r.);
- 6. Zajęcia logopedyczne** – terapia mowy dzieci z wadami wymowy oraz uświadamianie uczniom znaczenia poprawnego wystawiania się – z których korzystało 11 osób (w okresie I-VI.2015r.) i 7 osób (w okresie IX-XII.2015r.).

Świetlica działa 4 dni w tygodniu (poniedziałek – czwartek) w godzinach popołudniowych. Praca w niej polega nie tylko na pomocy dzieciom w nauce, odrabianiu zadań domowych czy też objaśnianiu bieżącego lub zaległego materiału szkolnego. Jest to także pomoc w dostosowaniu się tzw. trudnego dziecka do godnego i poprawnego współżycia w społeczeństwie, wskazywaniu podopiecznym właściwej drogi postępowania, nauki przestrzegania ogólnie przyjętych norm społecznych oraz wywiązywania się z określonych obowiązków.

(na podst. informacji z działalności Świetlicy Terapeutycznej z II semestru roku szkolnego 2014/2015 i I semestru roku szkolnego 2015/2016).

Realizacja celu 3:

Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz dziecka i rodziny

Realizacja zadań w zakresie pomocy i wspierania rodziny wymaga od wszystkich jednostek i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny ścisłej współpracy i profesjonalnego podejścia. W tym celu niezbędne jest sukcesywne doszkącanie w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną.

Swoją wiedzę i umiejętności w tym zakresie podnoszą pracownicy poszczególnych jednostek i podmiotów. Z danych pozyskanych z placówek oświatowych wynika, że w 2015 roku znacznie spadła liczba pracowników złotoryjskich szkół, którzy uczestniczyli w szkoleniach/ kursach w zakresie pracy z dzieckiem i/lub rodziną, takich osób było 27 (w 2014r. - 55 osób) natomiast w kampaniach/seminariach promujących wartość rodziny 19 osób (porównywalnie w stosunku do roku 2014 – 20 osób).

Monitoring wskaźników Programu

Monitorując zakładane wskaźniki i rezultaty mierzalne możliwy jest wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności i w razie potrzeby ich korektę.

Poniżej przedstawione są wartości mierzalnych wskaźników Programu:

Lp	Wskaźnik	Rok 2014	Rok 2015
1	liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej	187	170
2	liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;	20	20
3	liczba Niebieskich Kart w rodzinach z dziećmi	10	32
4	liczba dzieci objętych dożywianiem	167	168
5	liczba dzieci, którym udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów (stypendia i zasiłki szkolne) – narastająco	96	74
6	liczba dzieci, którym udzielono pomocy tzw. „wyprawek szkolnych”;	37	43
7	liczba rodzin z dziećmi, które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa - terapie dla osób współuzależnionych i ofiar przemocy - Grupa wsparcia	22 13	28 11
8	liczba rodzin z dziećmi, którym zapewniono schronienie w sytuacjach kryzysowych	0	0
9	liczba programów profilaktycznych, terapeutycznych, psychoedukacyjnych	23	27
10	liczba rodziców i dzieci objętych programami profilaktycznymi lub terapeutycznymi, lub psychoedukacyjnymi	Dzieci 86	463
		Rodzice 43 (dodatkowo pedagogizacja rodziców na godzinach wychowawczych, rodzice obecni na zebraniach – brak danych liczbowych)	15
11	liczba dzieci, które skorzystały z dofinansowanego do wypoczynku letniego lub zimowego (narastająco – jedno dziecko mogło skorzystać więcej niż jeden raz)	354	543
12	liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	13	8
13	Liczba dzieci, które opuściły pieczę zastępczą	12	10
14	liczba rodzin objętych dozorem kuratora	21	35

Na podstawie informacji pozyskanych z jednostek zaangażowanych we wdrażanie Programu a także dotychczasowej współpracy z nimi w tym zakresie, Miejskie Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotorzy ocenia, iż Program realizowany jest zgodnie z założeniami i nie wymaga wprowadzania zmian / korekt.

Potrzeby związane z realizacją zadań wynikających z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Zabezpieczenie środków na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
2. Zabezpieczenie środków własnych na wynagrodzenie i podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny.
3. Powołanie do działalności placówek wsparcia dziennego w celu zapewnienie opieki i wychowania dzieciom z rodzin wymagających wsparcia;
4. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dzieciom z tych rodzin specjalistycznego wsparcia, poradnictwa, terapii.
5. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
6. Dalsze systematyczne diagnozowanie liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (we współpracy ze wszystkimi instytucjami i służbami działającymi na rzecz dziecka i rodziny).
7. Zabezpieczenie środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się pracą z rodzinami dysfunkcyjnymi i materiały edukacyjne;
8. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania w zakresie wspierania rodziny.